

रुद्रं चमकंसूक्तानि स्तोत्राणि च

रुद्रं चमकंसूक्तानि स्तोत्राणि च	1
पुरुषसूक्तम्	2
प्रथमोऽनुवाकः	2
द्वितीयोऽनुवाकः	2
नारायणसूक्तम्	3
रुद्रप्रश्नः	4
लघुन्यासः	4
ध्यानम्	5
प्रथमोऽनुवाकः	6
द्वितीयोऽनुवाकः	6
तृतीयोऽनुवाकः	7
चतुर्थोऽनुवाकः	7
पञ्चमोऽनुवाकः	7
षष्ठोऽनुवाकः	7
सप्तमोऽनुवाकः	8
अष्टमोऽनुवाकः	8
नवमोऽनुवाकः	8
दशमोऽनुवाकः	8
एकादशोऽनुवाकः	9
चमकप्रश्नः	9
प्रथमोऽनुवाकः	9
द्वितीयोऽनुवाकः	10
तृतीयोऽनुवाकः	10
चतुर्थोऽनुवाकः	10
पञ्चमोऽनुवाकः	10
षष्ठोऽनुवाकः	10
सप्तमोऽनुवाकः	10
अष्टमोऽनुवाकः	11
नवमोऽनुवाकः	11
दशमोऽनुवाकः	11
एकादशोऽनुवाकः	11
दुर्गासूक्तम्	12
सन्याससूक्तम्	12
शिवस्तोत्रानि	12
श्रीसूक्तम्	13
शास्तामन्त्रम्	14
मन्त्रपुष्पम्	14
सुब्रह्मण्यमन्त्रम्	15
कर्पूरारतीमन्त्रम्	15
श्रीगणपत्यथर्वशीर्षोपनिषत्	15
बिरुदावलिः	17
नवग्रहसूक्तम्	17
स्वस्तिवाचनम् - गुरुवन्दनम्	18
आयुष्य सूक्तम्	19

ॐ श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ ।

ॐ गुणानां त्वा गुणपतिः हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्तमम् ।
ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आ नः शृण्वन्नृतिभिस्सीद सादनम् ॥

ॐ श्री महागणपतये नमः ।

पुरुषसूक्तम्

अथ पुरुषसूक्तम् ॥

प्रथमोऽनुवाकः

ॐ सहस्रशीर्षा पुरुषः । सहस्राक्षः सहस्रपात् । स भूमिं विश्वतो वृत्वा । अत्यतिष्ठदशाङ्गुलम् । १ पुरुष एवेदः सर्वम् ।
यद्भूतं यच्च भव्यम् । उतामृतत्वस्येशानः । यदन्नैनातिरोहन्ति । २ एतावानस्य महिमा । अतो ज्यायाः श्व पूरुषः ।
पादोऽस्य विश्वा भूतानि । त्रिपादस्यामृतं दिवि । ३ त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः । पादोऽस्येहाऽऽभवात्पुनः । ततो
विश्वेऽव्यक्रामत् । साश्नान्शने अभि । ४ तस्माद्विराडजायत । विराजो अधि पूरुषः । स जातो अत्यरिच्यत ।
पश्चाद्भूमिमथो पुरः । ५ यत्पुरुषेण हविषां । देवा यज्ञमतन्वत । वसन्तो अस्यासीदाज्यम् । ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः । ६
सप्तास्यांसन्परिधयः । त्रिः सप्त समिधः कृताः । देवा यद्यज्ञं तन्वानाः । अबध्नन्पुरुषं पशुम् । ७ तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन् ।
पुरुषं जातमग्रतः । तेन देवा अयजन्त । साध्या ऋषयश्च ये । ८ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः । संभृतं पृषदाज्यम् । पशूस्ताः श्वक्रे
वायुव्यान् । आरुण्यान्ग्राम्याश्च ये । ९ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः । ऋचः सामानि जज्ञिरे । छन्दांसि जज्ञिरे तस्मात् ।
यजुस्तस्मादजायत । १० तस्मादश्वा अजायन्त । ये केचोभ्यादंतः । गावो ह जज्ञिरे तस्मात् । तस्माज्जाता अजावयः ।
११ यत्पुरुषं व्यदधुः । कृतिधा व्यकल्पयन् । मुखं किमस्य कौ बाहू । कावूरू पादावुच्येते । १२ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीत् ।
बाहू राजन्यः कृतः । ऊरू तदस्य यद्वैश्यः । पदभ्यां शूद्रो अजायत । १३ चन्द्रमा मनसो जातः । चक्षोः सूर्यो अजायत ।
मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च । प्राणाद्वायुरंजायत । १४ नाभ्यां आसीदन्तरिक्षम् । शीष्णो द्यौः समंवर्तत । पदभ्यां भूमिर्दिशः
श्रोत्रात् । तथा लोकाः अकल्पयन् । १५ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम् । आदित्यवर्णं तमसस्तु पारे । सर्वाणि रूपाणि
विचित्य धीरः । नामानि कृत्वाऽभिवदन् यदास्तै । १६ धाता पुरस्ताद्यमुदाजहार । शक्रः प्रविद्वान्प्रदिशश्चतस्रः । तमेवं
विद्वानमृतं ब्रह्म भवति । नान्यः पन्था अयनाय विद्यते । १७ यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः । तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् । ते ह
नाकं महिमानः सचन्ते । यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः । १८

॥ ॐ नमो नारायणाय ॥

द्वितीयोऽनुवाकः

॥ उत्तरनारायणम् ॥

अद्भ्यः संभूतः पृथिव्यै रसाच्च । विश्वकर्मणः समवर्तताधि । तस्य त्वष्टां विदधद्रूपमेति । तत्पुरुषस्य विश्वमाजानुमग्रै । १
वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम् । आदित्यवर्णं तमसः परस्तात् । तमेवं विद्वानुमृतं इह भवति । नान्यः पन्थां विद्यतेयंऽनाय । २
प्रजापतिश्चरति गर्भे अन्तः । अजायमानो बहुधा विजायते । तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम् । मरीचीनां पदमिच्छन्ति
वेधसः । ३ यो देवेभ्य आतपति । यो देवानां पुरोहितः । पूर्वो यो देवेभ्यो जातः । नमो रुचाय ब्राह्मणे । ४ रुचं ब्राह्मम्
जनयन्तः । देवा अग्रे तदब्रुवन् । यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात् । तस्य देवा असन् वशे । ५ ह्रींश्च ते लक्ष्मीश्च पत्न्यौ । अहोरात्रे
पार्श्वे । नक्षत्राणि रूपम् । अश्विनौ व्यात्तम् । इष्टम् मनिषाण । अमुं मनिषाण । सर्वम् मनिषाण । ६

ॐ तच्छं योरावृणीमहे । गातुं यज्ञाय । गातुं यज्ञपतये । दैवीस्वस्तिरस्तु नः ।
स्वस्तिर्मानुषेभ्यः । ऊर्ध्वं जिगातु भेषजम् । शन्नो अस्तु द्विपदै । शं चतुष्पदे ।

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

नारायणसूक्तम्

सहस्रशीर्षं देवं विश्वाक्षं विश्वशम्भुवम् । विश्वं नारायणं देवमुक्षरं परमं पदम् । विश्वतः परमाश्रित्यं विश्वं नारायणं हरिम्
। विश्वमेवेदं पुरुषस्तद्विश्वमुपजीवति । पतिं विश्वस्यात्मे श्वरः शाश्वतः शिवमच्युतम् । नारायणं महाज्ञेयं विश्वात्मानं
परायणम् । नारायणपरो ज्योतिरात्मा नारायणः परः । नारायण परं ब्रह्म तत्त्वं नारायणः परः । नारायणपरो ध्याता ध्यानं
नारायणः परः । यच्च किञ्चिज्जगत्सर्वं दृश्यते श्रूयतेऽपि वा ॥

अन्तर्बहिश्च तत्सर्वं व्याप्य नारायणः स्थितः । अनन्तमव्ययं कविः समुद्रेऽन्तं विश्वशम्भुवम् । पद्मकोश प्रतीकाशः हृदयं
चाप्यधोमुखम् । अधो निष्ठ्या वितस्यान्ते नाभ्यामुपरि तिष्ठति । ज्वालमालाकुलं भाती विश्वस्यायतनं महत् । सन्ततः
शिलाभिस्तुलम्बत्याकोशसन्निभम् । तस्यान्तं सुषिरः सूक्ष्मं तस्मिन् सर्वं प्रतिष्ठितम् । तस्य मध्ये
महानगनिर्विश्वार्चिर्विश्वतोमुखः । सोऽग्रं भुवि भजन्तिष्ठन्नाहारमजरः कविः । तिर्यगूर्ध्वमधश्चायी रुश्मयस्तस्य सन्तता ।
सन्तापयति स्वं देहमापादतलमस्तगः । तस्य मध्ये वह्निशिखा अणीयोर्ध्वा व्यवस्थितः । नीलतोयदमध्यस्थाद्विद्युल्लेखेव
भास्वरा । नीवारशूकवत्तन्वी पीता भास्वत्यणूपमा । तस्याः शिखाया मध्ये परमात्मा व्यवस्थितः । स ब्रह्म स शिवः स
हरिः सेन्द्रः सोऽक्षरः परमः स्वराट् ॥

ऋतः सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम् ।

ऊर्ध्वरितं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो नमः ।

ॐ नारायणाय विद्महे वासुदेवाय धीमहि ।

तन्नो विष्णुः प्रचोदयात् ।

विष्णोर्नुक्तं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विमुमे रजाः०सि यो अस्कंभायदुत्तरं० सुधस्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुंगायो
विष्णोर्ऱराटमसि विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोः श्रजैस्थो विष्णोस्स्यूरसि विष्णोर्ध्रुवमसि वैष्णवमसि विष्णावे त्वा ॥

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

रुद्रप्रश्नः

लघुन्यासः

ॐ अथात्मानं शिवात्मानं श्री रुद्ररूपं ध्यायेत् ॥

शुद्ध स्फटिक संकाशं त्रिणेत्रं पञ्च वक्त्रकम् ।

गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरण भूषितम् ॥

नीलग्रीवम् शशाङ्काङ्कनाग यज्ञोप वीतिनम् ।

व्याघ्र चर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभय प्रदम् ॥

कमण्डल्वक्ष सूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम् ।

ज्वलन्तं पिङ्गलजटा शिखा मुध्योत धारिणम् ॥

वृष स्कन्ध समारूढं उमा देहार्ध धारिणम् ।

अमृतेनाप्लुतं शान्तं दिव्यभोग समन्वितम् ॥

दिग्देवता समायुक्तं सुरासुर नमस्कृतम् ।

नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरम् अव्ययम् ।

सर्व व्यापिन मीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम् ।

एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक्ततो यजन मारभेत् ॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु । पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु । हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु । बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु । जठरे ऽग्निस्तिष्ठतु । हृदये

शिवस्तिष्ठतु । कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु । वक्त्रे सरस्वती तिष्ठतु । नासिकयोर्वायुस्तिष्ठतु । नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम् ।

कर्णयोरश्विनौ तिष्ठेताम् । ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु । मूर्ध्न्यादित्यास्तिष्ठन्तु । शिरसि महादेवस्तिष्ठतु । शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु

। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु । पुरतः शूली तिष्ठतु । पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम् । सर्वतो वायुस्तिष्ठतु । ततो बहिः

सर्वतोऽग्निर्ज्वालामाला परिवृतस्तिष्ठतु । सर्वेष्वङ्गेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु । मां रक्षन्तु । अस्माकंसहकुटुम्बं

रक्षन्तु । सर्वान् महाजनान् रक्षन्तु ॥

अग्निर्मे वाचि श्रितः । वाग्धृदये । हृदयं मयि । अहममृतै । अमृतं ब्रह्मणि । वायुर्मे प्राणे श्रितः । प्राणो हृदये । हृदयं मयि । अहममृतै । अमृतं ब्रह्मणि । सूर्यो मे चक्षुषि श्रितः । चक्षुरहृदये । हृदयं मयि । अहममृतै । अमृतं ब्रह्मणि । चन्द्रमा मे मनसि श्रितः । मनो हृदये । हृदयं मयि । अहममृतै । अमृतं ब्रह्मणि । दिशो मे श्रोत्रे श्रिताः । श्रोत्रं हृदये । हृदयं मयि । अहममृतै । अमृतं ब्रह्मणि । आपो मे रेतसि श्रिताः । रेतो हृदये । हृदयं मयि । अहममृतै । अमृतं ब्रह्मणि । पृथिवी मे शरीरे श्रिता । शरीरं हृदये । हृदयं मयि । अहममृतै । अमृतं ब्रह्मणि । ओषधि वनस्पतयो मे लोमसु श्रिताः । लोमानि हृदये । हृदयं मयि । अहममृतै । अमृतं ब्रह्मणि । इन्द्रो मे बलै श्रितः । बलं हृदये । हृदयं मयि । अहममृतै । अमृतं ब्रह्मणि । पर्जन्यो मे मूढिः श्रितः । मूर्धा हृदये । हृदयं मयि । अहममृतै । अमृतं ब्रह्मणि । ईशानो मे मन्यौ श्रितः । मन्युरहृदये । हृदयं मयि । अहममृतै । अमृतं ब्रह्मणि । आत्मा मं आत्मनि श्रितः । आत्मा हृदये । हृदयं मयि । अहममृतै । अमृतं ब्रह्मणि । पुनर्म आत्मा पुनरायु रागात् । पुनः प्राणः पुनराकृतमागात् । वैश्वानरो रश्मिभिर्वावृधानः । अन्तर्हिष्ठत्वमृतस्य गोपाः ॥

अस्य श्री रुद्राध्याय प्रश्न महामन्त्रस्य अघोर ऋषिः अनुष्टुब्छन्दः सङ्कर्षण मूर्ति स्वरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता । नमः शिवायेति बीजम् । शिवतरायेति शक्तिः । महादेवायेति कीलकम् । श्री साम्ब सदाशिव प्रसाद सिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः । दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः । चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः । निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः । ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः । सर्वक्रत्वात्मने करतल करपृष्ठाभ्यां नमः ॥ अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः । दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा । चातुर्मास्यात्मने शिखायै वषट् । निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुम् । ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट् । सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट् । भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः ॥

ध्यानम्

आपातालनभःस्थलान्तभुवनब्रह्माण्डमाविस्फुर- ज्ज्योतिः स्फाटिकलिङ्गमौलिविलसत् पूर्णन्दुवान्तामृतैः । अस्तोकाप्लुतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकाञ्जपन् ध्यायेदीप्सित सिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिञ्जेच्छिवम् ॥ ब्रह्माण्डव्याप्तदेहा भसितहिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः कण्ठे कालाः कपर्दाकलित शशिकलाश्चण्डकोदण्डहस्ताः । त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटितविभवाः शांभवा मूर्तिभेदाः रुद्राः श्रीरुद्रसूक्तप्रकटितविभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम् ॥

ॐ गुणानां त्वा गुणपतिं हवामहे क्विं कवीनामुपमश्र्वस्तमम् ।

ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आ नः शृण्वन्नृतिभिस्सीदु सादनम् ॥

ॐ श्री महागणपतये नमः ।

शं च मे मयंश्च मे प्रियं च मेऽनुकामंश्च मे कामंश्च मे सौमनसंश्च मे भद्रं च मे श्रेयंश्च मे वस्यंश्च मे यशंश्च मे भगंश्च मे द्रविणं

च मे युन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वं च मे महश्च मे संविच्चं मे जात्रं च मे सूश्च मे प्रसूश्च मे सीरं च मे
लयश्च मे ऋतं च मेऽमृतं च मेऽयुक्षं च मेऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मेऽनमित्रं च मेऽभयं च मे सुगं च मे
शयनं च मे सूषा च मे सुदिनं च मे ॥ ३ ॥

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

॥ अथ श्री रुद्रप्रश्नः ॥

प्रथमोऽनुवाकः

॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय ॥

नमस्ते रुद्र मन्यवं उतोत इषवे नमः । नमस्ते अस्तु धन्वने बाहुभ्यामुत ते नमः ॥ या त इषुः शिवतमा शिवम् बभूव ते धनुः
। शिवा शरव्यां या तव तया नो रुद्र मृडय ॥ या ते रुद्र शिवा तनूरघोराऽपापकाशिनी । तया नस्तनुवा शन्तमया
गिरिशन्ताभिचां कशीहि ॥ यामिषुं गिरिशंत हस्ते ॥ बिभर्ष्यस्तवे । शिवां गिरित्र तां कुरु मा हिंसीः पुरुषं जगत् ॥ शिवेन
वचसा त्वा गिरिशाच्छावदामसि । यथा नः सर्वमिज्जगदयुक्षं सुमना असत् ॥ अर्धवोचदधिवक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक्
। अहींश्च सर्वाञ्जम्भयन्त्सर्वाश्च यातुधान्यः ॥ असौ यस्ताम्रो अरुण उत बभ्रुः सुमङ्गलः । ये चेमां रुद्रा अभितो दिक्षु
॥ श्रिताः सहस्रशोऽवैषां हेड ईमहे ॥ असौ योऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोहितः । उत्तैनं गोपा अदृशन्नदृशन्नदहार्यः ॥ उत्तैनं
विश्वं भूतानि स दृष्टो मृडयाति नः । नमो अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे ॥ अथो ये अस्य सत्त्वानोऽहं तेभ्योऽकरन्
नमः । प्रमुञ्च धन्वन्स्त्व-मुभयोरार्त्नियोज्याम् ॥ याश्च ते हस्त इषवः ॥ परा ता भंगवो वप । अवतत्य धनुस्तव सहस्राक्ष
शतेषुधे ॥ निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव । विज्यं धनुः कपर्दिनो विशल्यो बाणवां उत ॥ अनेंश्चस्येषव
आभुरस्य निषङ्गथिः । या ते हेतिर्मीढुष्टम हस्ते बभूव ते धनुः ॥ तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयुक्षमया परिबभुज । नमस्ते
अस्त्वायुं धायानां तताय धृष्णवे ॥ उभाभ्यामुत ते नमो बाहुभ्याम् तव धन्वने । परिं ते धन्वनो हेतिरस्मान्वृणक्तु विश्वतः ॥
अथो य इषुधिस्तवारे अस्मन्निधेहितम् ॥

नमस्ते अस्तु भगवन्विश्वेश्वराय महादेवाय त्र्यम्बकाय त्रिपुरान्तकाय त्रिकालाग्निकालाय कालाग्निरुद्राय नीलकण्ठाय
मृत्युञ्जयाय सर्वेश्वराय सदाशिवाय श्रीमन्महादेवाय नमः ॥ १ ॥

द्वितीयोऽनुवाकः

नमो हिरण्यबाहवे सेनान्ये दिशां च पतये नमो नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यः पशूनां पतये नमो नमः सुस्विज्जराय त्विषीमते
पथीनां पतये नमो नमो बभ्रुशाय विव्याधिनेऽन्नानां पतये नमो नमो हरिकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतये नमो नमो भवस्य
हेत्यै जगतां पतये नमो नमो रुद्रायां तताविने क्षेत्राणां पतये नमो नमः सूतायाहन्त्याय वनानां पतये नमो नमो रोहिताय

स्थपतये वृक्षाणां पतये नमो नमो मन्त्रिणै वाणिजाय कक्षाणां पतये नमो नमो भुवंतये वारिव स्कृतायौषधीनां पतये नमो नम उच्चैर्घोषायाक्रन्दयते पत्नीनाम् पतये नमो नमः कृत्स्नवीताय धावते सत्त्वनां पतये नमः ॥२॥

तृतीयोऽनुवाकः

नमः सहमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पतये नमो नमः ककुभाय निषङ्गिणै स्तेनानां पतये नमो नमो निषङ्गिणं इषुधिमते तस्कंराणां पतये नमो नमो वज्रंते परिवज्रंते स्तायूनां पतये नमो नमो निचेरवे परिचुरायारण्यानां पतये नमो नमः सृकाविभ्यो जिघांसद्भ्यो मुष्णतां पतये नमो नमोऽसिमद्भ्यो नक्तंचरद्भ्यः प्रकृन्तानां पतये नमो नम उष्णीषिणै गिरिचुरायं कुलुज्यानां पतये नमो नमः॥ इषुमद्भ्यो धन्वाविभ्यश्च वो नमो नम आतन्वानेभ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो नमो नम आयच्छद्भ्यो विसृजद्भ्यश्च वो नमो नमोऽस्यद्भ्यो विध्यद्भ्यश्च वो नमो नम आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्भ्यो जाग्रद्भ्यश्च वो नमो नमस्तिष्ठद्भ्यो धावद्भ्यश्च वो नमो नमः सुभाभ्यः सुभापतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वेभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमः ॥३॥

चतुर्थोऽनुवाकः

नम आव्यधिनीभ्यो विविध्यन्तीभ्यश्च वो नमो नम उगणाभ्यस्तृहतीभ्यश्च वो नमो नमो गृत्सेभ्यो गृत्सपतिभ्यश्च वो नमो नमो व्रातैभ्यो व्रातपतिभ्यश्च वो नमो नमो गुणेभ्यो गुणपतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमो महद्भ्यः क्षुल्लकेभ्यश्च वो नमो नमो रथिभ्योऽरथेभ्यश्च वो नमो नमो रथेभ्यो॥ रथपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनाभ्यः सेनानिभ्यश्च वो नमो नमः क्षत्तृभ्यः संग्रहीतृभ्यश्च वो नमो नमस्तक्षभ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः कुमरिभ्यश्च वो नमो नमः पुज्जिष्ठेभ्यो निषादेभ्यश्च वो नमो नम इषुकृद्भ्यो धन्वकृद्भ्यश्च वो नमो नमो मृगयुभ्यः श्वनिभ्यश्च वो नमो नमः श्वभ्यः श्वपतिभ्यश्च वो नमः ॥४॥

पञ्चमोऽनुवाकः

नमो भुवाय च रुद्राय च नमः शर्वाय च पशुपतये च नमो नीलग्रीवाय च शितिकण्ठाय च नमः कपर्दिनै च व्युप्तकेशाय च नमः सहस्राक्षाय च शतधन्वने च नमो गिरिशाय च शिपिविष्टाय च नमो मीढुष्टमाय चेषुमते च नमो ह्रस्वाय च वामनाय च नमो बृहते च वर्षीयसे च नमो वृद्धाय च संवृध्वने च॥ नमो अग्रियाय च प्रथमाय च नम आशवे चाजिराय च नमः शीघ्रियाय च शीभ्याय च नम ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमः स्रोतस्याय च द्वीप्याय च ॥५॥

षष्ठोऽनुवाकः

नमो ज्येष्ठाय च कनिष्ठाय च नमः पूर्वजाय चापरजाय च नमो मध्यमाय चापगल्भाय च नमो जघन्याय च बुध्नियाय च नमः सौभ्याय च प्रतिसूर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय च नम उर्वर्याय च खल्याय च नमः श्लोक्याय चाऽवसान्याय च नमो वन्याय च कक्ष्याय च नमः श्रवाय च प्रतिश्रवाय च॥ नम आशुषेणाय चाशुरथाय च नमः शूराय चावभिन्दते च नमो

वर्मिणे च वरूथिने च नमो बिल्मिने च कवचिने च नमः श्रुताय च श्रुतसेनाय च ॥ ६ ॥

सप्तमोऽनुवाकः

नमो दुन्दुभ्याय चाहनन्याय च नमो धृष्णवे च प्रमृशाय च नमो दूताय च प्रहिताय च नमो निष्कृष्टिणे चेषुधिमते च नमस्तीक्ष्णेषवे चायुधिने च नमः स्वायुधाय च सुधन्वने च नमः सुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च सरस्याय च नमो नाद्याय च वैशुन्ताय च नमः कूप्याय चावट्याय च नमो वर्ष्याय चावर्ष्याय च नमो मेघ्याय च विद्युत्याय च नमः ईध्रियाय चातप्याय च नमो वात्याय च रेष्मियाय च नमो वास्तव्याय च वास्तुपाय च ॥ ७ ॥

अष्टमोऽनुवाकः

नमः सोमाय च रुद्राय च नमस्ताम्राय चारुणाय च नमः शङ्गाय च पशुपतये च नमः उग्राय च भीमाय च नमो अग्रेवधाय च दूरेवधाय च नमो हन्त्रे च हनीयसे च नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नमस्ताराय नमश्शंभवे च मयोभवे च नमः शंकराय च मयस्कुराय च नमः शिवाय च शिवतराय च नमस्तीर्थ्याय च कूल्याय च नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरणाय चोत्तरणाय च नमः आतार्याय चालाद्याय च नमः शष्प्याय च फेन्याय च नमः सिकत्याय च प्रवाह्याय च ॥ ८ ॥

नवमोऽनुवाकः

नमः इरिण्याय च प्रपथ्याय च नमः किंशिलाय च क्षयणाय च नमः कपर्दिने च पुलस्तये च नमो गोष्ठ्याय च गृह्याय च नमस्तल्प्याय च गेह्याय च नमः काट्याय च गह्वरेष्ठाय च नमो हृदय्याय च निवेष्याय च नमः पांसुव्याय च रजस्याय च नमः शुष्क्याय च हरित्याय च नमो लोप्याय चोलप्याय च नमः ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमः पुण्याय च पर्णशृङ्गाय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिघ्नते च नमः आख्विदते च प्रख्विदते च नमो वः किरिकेभ्यो देवानां हृदयेभ्यो नमो विक्षीणकेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमः आनिर्हतेभ्यो नमः आमीवत्केभ्यः ॥ ९ ॥

दशमोऽनुवाकः

द्रापे अन्धसस्पते दरिद्रन्नीललोहित । एषां पुरुषाणामेषां पशूनां मा भेर्माऽरो मो एषां किंचनाममत् ॥ १०-१ ॥ या ते रुद्र शिवा तनूः शिवा विश्वाहं भेषजी । शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसे ॥ १०-२ ॥ इमां रुद्राय तवसे कपर्दिने क्षयद्वीराय प्रभंरामहे मतिम् ॥ यथा नः शमसद्विपदे चतुष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामे अस्मिन्ननातुरम् ॥ १०-३ ॥ मृडा नो रुद्रोत नो मयस्कृधि क्षयद्वीराय नमसा विधेम ते । यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदश्याम् तवं रुद्र प्रणीतौ ॥ १०-४ ॥ मा नो महान्तमुत मा नो अर्भकमा न उक्षन्त-मुत मा न उक्षितम् । मा नोऽवधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नस्तनुवो रुद्र रीरिषः ॥ १०-५ ॥ मानस्तोकेतनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः । वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवधी-हृविष्मन्तो नमसा विधेम ते ॥ १०-६ ॥ आरात्ते गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्नमस्मे ते अस्तु । रक्षां च नो अधि च देव ब्रूहधा च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः ॥ १०-७ ॥ स्तुहि श्रुतं गर्तसदं युवानं मृगन्न भीम-मुपहत्नुमुग्रम् । मृडा जंरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यन्ते

अस्मन्निवंपन्तु सेनाः ॥ १०-८ ॥ परिणो रुद्रस्य हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्य दुर्मतिरंघायोः । अवं स्थिरा मघवदभ्यस्तनुष्व
मीढ्वंस्तोकाय तनयाय मृडय ॥ १०-९ ॥ मीढुष्टम् शिवंतम शिवो नः सुमनां भव । पुरमे वृक्ष आयुधन्निधाय कृत्तिं वसान्
आचरु पिनांकुं बिभ्रदागंहि ॥ १०-१० ॥ विकिरिदु विलोहित नमस्ते अस्तु भगवः । यास्ते सहस्रं हेतयोन्यमस्मन्निवंपन्तु
ताः ॥ १०-११ ॥ सहस्राणि सहस्रधा बाहुवोस्तवं हेतयः । तासामीशानो भगवः पराचीना मुखां कृधि ॥ १०-१२ ॥

एकादशोऽनुवाकः

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम् । तेषां सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि ॥ ११-१ ॥ अस्मिन् महत्यर्णवैऽन्तरिक्षे
भुवा अधि ॥ ११-२ ॥ नीलग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः क्षमाचराः ॥ ११-३ ॥ नीलग्रीवाः शितिकण्ठा दिवः रुद्रा
उपश्रिताः ॥ ११-४ ॥ ये वृक्षेषु सस्पिंजरा नीलग्रीवा विलोहिताः ॥ ११-५ ॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः ॥
११-६ ॥ ये अन्नेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबन्तो जनान् ॥ ११-७ ॥ ये पृथां पथिरक्षय ऐलबृदा युव्युधः ॥ ११-८ ॥ ये तीर्थानि
प्रचरन्ति सूकावन्तो निषङ्गिणः ॥ ११-९ ॥ य एतावन्तश्च भूयांसश्च दिशो रुद्रा वितस्थिरे ॥ तेषां सहस्र-
योजनेऽवधन्वानि तन्मसि ॥ ११-१० ॥ नमो रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां यैऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातो वर्षमिषवस्तेभ्यो दश
प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि ॥
११-११ ॥ त्र्यंबकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम् । उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्यो-र्मुक्षीय माऽमृतात् ॥ १ ॥ यो रुद्रो अग्नौ यो
अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु ॥ २ ॥ तमुष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वस्य
क्षयति भेषजस्य । यक्ष्वांमहे सौमनसाय रुद्रं नमोभिर्देवमसुरं दुवस्य ॥ ३ ॥ अयं मे हस्तो भगवानयं मे भगवत्तरः । अयं मे
विश्वभेषजोऽयं शिवाभिर्मर्शनः ॥ ४ ॥ ये ते सहस्रमयुतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तवे । तान् युजस्य मायया सर्वानव
यजामहे । मृत्यवे स्वाहा मृत्यवे स्वाहा ॥ ५ ॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि । प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां
विशान्तकः । तेनान्नेनाप्यायस्व ॥ ६ ॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

चमकप्रश्नः

प्रथमोऽनुवाकः

अग्नाविष्णु सृजोषसेमा वर्धन्तु वां गिरः । ह्युमैर्वाजैर्भिरागतम् ॥

वाजंश्च मे प्रसवश्च मे प्रयतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्च मे क्रतुश्च मे स्वरश्च मे श्लोकश्च मे श्रावश्च मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे
सुवश्च मे प्राणश्च मेऽपानश्च मे व्यानश्च मेऽसुश्च मे चित्तं च म आधीतं च मे वाक्च मे मनश्च मे चक्षुश्च मे श्रोत्रं च मे दक्षश्च मे
बलं च म ओजश्च मे सहश्च म आयुश्च मे जरा च म आत्मा च मे तनूश्च मे शर्म च मे वर्म च मेऽङ्गानि च मेऽस्थानि च मे
परुषं च मे शरीराणि च मे ॥ १ ॥

द्वितीयोऽनुवाकः

ज्यैष्ठ्यं च म आधिपत्यं च मे मन्युश्च मे भामंश्च मेऽमंश्च मेऽम्भंश्च मे जेमा च मे महिमा च मे वरिमा च मे प्रथिमा च मे
वर्ष्मा च मे द्राघुया च मे वृद्धं च मे वृद्धिश्च मे सत्यं च मे श्रद्धा च मे जगच्च मे धनं च मे वशंश्च मे त्विषिश्च मे क्रीडा च मे
मोदंश्च मे जातं च मे जनिष्यमाणं च मे सूक्तं च मे सुकृतं च मे वित्तं च मे वेद्यं च मे भूतं च मे भविष्यच्च मे सुगं च मे
सुपथं च म ऋद्धं च म ऋद्धिश्च मे क्लृप्तं च मे क्लृप्तिश्च मे मृतिश्च मे सुमृतिश्च मे ॥ २ ॥

तृतीयोऽनुवाकः

शं च मे मयंश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामंश्च मे सौमनसश्च मे भद्रं च मे श्रेयंश्च मे वस्यंश्च मे यशंश्च मे भगंश्च मे द्रविणं
च मे युन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमंश्च मे धृतिश्च मे विश्वं च मे महंश्च मे संविच्च मे जात्रं च मे सूश्च मे प्रसूश्च मे सीरं च मे
लयश्च म ऋतं च मेऽमृतं च मेऽयुक्षं च मेऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मेऽनमित्रं च मेऽभयं च मे सुगं च मे
शयनं च मे सूषा च मे सुदिनं च मे ॥ ३ ॥

चतुर्थोऽनुवाकः

ऊर्क्च मे सूनृतां च मे पयंश्च मे रसंश्च मे घृतं च मे मधुं च मे सग्धिश्च मे सपीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म
और्द्धिद्यं च मे रुयिश्च मे रायंश्च मे पुष्टं च मे पुष्टिश्च मे विभु च मे प्रभु च मे बहु च मे भूयंश्च मे पूर्णं च मे पूर्णतरं च
मेऽक्षितिश्च मे कूयंवाश्च मेऽन्नं च मेऽक्षुच्च मे व्रीहयंश्च मे यवांश्च मे माषांश्च मे तिलांश्च मे मुद्गांश्च मे खल्वांश्च मे गोधूमांश्च मे
मुसुरांश्च मे प्रियंगवश्च मेऽणवश्च मे श्यामकांश्च मे नीवारांश्च मे ॥ ४ ॥

पञ्चमोऽनुवाकः

अश्मां च मे मृत्तिका च मे गिरयंश्च मे पर्वताश्च मे सिकताश्च मे वनस्पतयश्च मे हिरण्यं च मेऽयंश्च मे सीसं च मे त्रपुंश्च मे
श्यामं च मे लोहं च मेऽग्निश्च म आपंश्च मे वीरुधंश्च म ओषधयश्च मे कृष्टपुच्यं च मेऽकृष्टपुच्यं च मे ग्राम्याश्च मे पशवं
आरण्याश्च यजेनं कल्पन्तां वित्तं च मे वित्तिश्च मे भूतं च मे भूतिश्च मे वसुं च मे वसतिश्च मे कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च म
एमंश्च म इतिश्च मे गतिश्च मे ॥ ५ ॥

षष्ठोऽनुवाकः

अग्निश्च म इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म इन्द्रंश्च मे सविता च म इन्द्रंश्च मे सरस्वती च म इन्द्रंश्च मे पूषा च म इन्द्रंश्च मे बृहस्पतिश्च म
इन्द्रंश्च मे मित्रंश्च म इन्द्रंश्च मे वरुणश्च म इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म इन्द्रंश्च मे धाता च म इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म इन्द्रंश्च मेऽश्विनौ च
म इन्द्रंश्च मे मरुतंश्च म इन्द्रंश्च मे विश्वं च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी च म इन्द्रंश्च मेऽन्तरिक्षं च म इन्द्रंश्च मे द्यौश्च म इन्द्रंश्च
मे दिशंश्च म इन्द्रंश्च मे मूर्धा च म इन्द्रंश्च मे प्रजापतिश्च म इन्द्रंश्च मे ॥ ६ ॥

सप्तमोऽनुवाकः

अ॒श्शु॒श्च मे॒ र॒श्मि॒श्च मे॒ऽदा॑भ्य॒श्च मे॒ऽधि॑पति॒श्च म॒ उपा॑श्शु॒श्च मे॒ऽन्तर्या॑म॒श्च म॒ ऐन्द्र॑वाय॒श्च मे॒ मैत्रा॑वरु॒णश्च॑ म॒ आ॒श्वि॒नश्च॑ मे॒
प्रति॑प्र॒स्थान॑श्च मे॒ शुक्र॑श्च मे॒ म॒न्थी च॑ म॒ आग्र॑य॒णश्च॑ मे॒ वैश्व॑दे॒वश्च॑ मे॒ ध्रु॒वश्च॑ मे॒ वैश्वान॑र॒श्च म॒ ऋ॒तु॒गृ॒हाश्च॑ मे॒ऽति॒ग्रा॒ह्या॑श्च म॒
ऐन्द्रा॑ग्न॒श्च मे॒ वैश्व॑दे॒वश्च॑ मे॒ मरु॑त्व॒तीया॑श्च मे॒ माहेन्द्र॑श्च म॒ आ॒दि॒त्यश्च॑ मे॒ सा॒वि॒त्रश्च॑ मे॒ सा॒र॒स्व॒तश्च॑ मे॒ पौ॒ष्णश्च॑ मे॒ पा॒त्नी॒व॒तश्च॑ मे॒
हा॒रि॒यो॒ज॒नश्च॑ मे ॥ ७ ॥

अष्टमोऽनुवाकः

इ॒ध्मश्च॑ मे॒ ब॒र्हि॒श्च मे॒ वे॒दि॒श्च मे॒ धि॒ष्णि॒याश्च॑ मे॒ सु॒च॒श्च मे॒ च॒म॒सा॑श्च मे॒ ग्रा॒वा॒णश्च॑ मे॒ स्वर॑व॒श्च म॒ उप॒र॒वाश्च॑ मे॒ऽधि॑ष॒व॒णे च॑ मे॒
द्रो॒ण॒क॒ल॒शश्च॑ मे॒ वा॒य॒व्या॑नि च॑ मे॒ पू॒त॒भृ॒च्च॑ म॒ आ॒ध॒व॒नी॒यश्च॑ म॒ आ॒ग्नी॑ध्रं च॑ मे॒ ह॒वि॒र्धानं॑ च॑ मे॒ गृ॒हाश्च॑ मे॒ सद॑श्च मे॒ पु॒रो॒डा॒शा॑श्च
मे॒ प॒च॒ताश्च॑ मे॒ऽव॒भृ॒थश्च॑ मे॒ स्व॒गा॒का॒रश्च॑ मे ॥ ८ ॥

नवमोऽनुवाकः

अ॒ग्नि॒श्च मे॒ घ॒र्मश्च॑ मे॒ऽर्क॑श्च मे॒ सूर्य॑श्च मे॒ प्रा॒णश्च॑ मे॒ऽश्व॑मे॒धश्च॑ मे॒ पृ॒थि॒वी च॑ मे॒ऽदि॑ति॒श्च मे॒ दि॒ति॑श्च मे॒ द्यौश्च॑ मे॒ श॒क्व॒व॒री॒र॒ङ्ग॒ल॒यो
दि॒शश्च॑ मे॒ य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒न्ता॒मृ॒क्च॑ मे॒ सा॒मं च॑ मे॒ स्तो॒मंश्च॑ मे॒ य॒जु॒श्च मे॒ दी॒क्षा च॑ मे॒ त॒पंश्च॑ म॒ ऋ॒तु॒श्च मे॒ व्र॒तं च॑ मे॒ऽहो॒रा॒त्रयो॑र्वृ॒ष्ट्या
बृ॒ह॒द्र॒थ॒न्त॒रे च॑ मे॒ य॒ज्ञेन॑ क॒ल्पे॒ताम् ॥ ९ ॥

दशमोऽनुवाकः

ग॒र्भा॑श्च मे॒ वृ॒त्सा॑श्च मे॒ त्र्य॒वि॒श्च मे॒ त्र्य॒वी च॑ मे॒ दि॒त्य॒वाट् च॑ मे॒ दि॒त्यौ॒ही च॑ मे॒ प॒ज्चा॑वि॒श्च मे॒ प॒ज्चा॒वी च॑ मे॒ त्रि॒वृ॒त्सश्च॑ मे॒
त्रि॒वृ॒त्सा च॑ मे॒ तुर्य॑वाट् च॑ मे॒ तुर्यौ॒ही च॑ मे॒ प॒ष्ठ॒वाट् च॑ मे॒ प॒ष्ठौ॒ही च॑ म॒ उ॒क्षा च॑ मे॒ वृ॒शा च॑ म॒ ऋ॒ष॒भश्च॑ मे॒ वे॒ह॒च्च॑ मे॒ऽनु॒ड्वा॒ज्च॑
मे॒ धे॒नु॒श्च म॒ आ॒यु॒र्य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒तां प्रा॒णो य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒ताम॒पा॒नो य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒तां व्या॒नो य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒तां च॒क्षु॒र्य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒तां श्रो॒त्रं
य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒तां म॒नो॑ य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒तां वा॒ग्य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒तामा॒त्मा य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒तां य॒ज्ञो य॒ज्ञेन॑ क॒ल्प॒ताम् ॥ १० ॥

एकादशोऽनुवाकः

एका॑ च॒ मे॒ त्रि॒स्रश्च॑ मे॒ प॒ञ्च॑ च॒ मे॒ स॒प्त॑ च॒ मे॒ न॒व॑ च॒ म॒ एका॑द॒श च॑ मे॒ त्रयो॑द॒श च॑ मे॒ प॒ञ्च॑द॒श च॑ मे॒ स॒प्त॑द॒श च॑ मे॒ न॒व॑द॒श च॑
म॒ एक॑विं॒शति॑श्च मे॒ त्रयो॑विं॒शति॑श्च मे॒ प॒ञ्च॑विं॒शति॑श्च मे॒ स॒प्त॑विं॒शति॑श्च मे॒ न॒व॑विं॒शति॑श्च म॒ एक॑त्रिं॒शच्च॑ मे॒
त्रय॑स्त्रिं॒शच्च॑ मे॒ च॒त॒स्रश्च॑ मे॒ऽष्टौ च॑ मे॒ द्वा॒द॒श च॑ मे॒ षोड॑श च॒ मे॒ विं॒शति॑श्च मे॒ च॒तु॒र्विं॒शति॑श्च मे॒ऽष्टा॑विं॒शति॑श्च मे॒
द्वा॒त्रिं॒शच्च॑ मे॒ षट्त्रिं॒शच्च॑ मे॒ च॒त्वारिं॒शच्च॑ मे॒ च॒तु॒श्च॒त्वारिं॒शच्च॑ मे॒ऽष्टा॑च॒त्वारिं॒शच्च॑ मे॒ वा॒जंश्च॑ प्र॒स॒व॒श्चा॒पि॒जश्च॑
क्र॒तु॒श्च सु॒वंश्च॑ मूर्धा च॒ व्य॒श्रि॑य॒श्चान्त्या॑य॒नश्चान्त्य॑श्च भौ॒व॒नश्च॑ भु॒वं॒नश्चा॒धि॒पति॑श्च ॥ ११ ॥

ॐ इ॒डां दे॒व॒ह॒र्म॒नु॒र्य॒ज्ञनी॑र्बृ॒ह॒स्पति॑रु॒क्थाम॑दा॒नि श॑सि॒ष॒द्वि॒श्वे॑दे॒वाः सू॑क्त्वा॒चः पृ॒थि॒वीमा॑त॒र्मा मां हिं॑सी॒र्मधुं॑ म॒नि॒ष्ये म॒धुं
ज॒नि॒ष्ये म॒धुं व॑क्ष्यामि म॒धुं व॑दिष्यामि म॒धुंम॒तीं दे॒वेभ्यो॑ वा॒चंमु॑द्यास॑ शु॒श्रू॒षे॒ण्यां म॒नु॒ष्येभ्य॑स्तं मां दे॒वा अ॑व॒न्तु शो॑भायै
पि॒त॒रोऽनु॑मदन्तु ॥

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

दुर्गासूक्तम्

जातवेदसे सुनवाम् सोमं मरातीयतो निदंहाति वेदः। स नः पर्षदतिं दुर्गाणि विश्वां नृवेव सिन्धुं दुरिताऽत्यग्निः ॥ १ ॥
तामग्निवर्णां तपसा ज्वलन्तीं वैरोचनीं कर्मफलेषु जुष्टाम् । दुर्गां देवीं शरणमहं प्रपद्ये सुतरंसि तरसे नमः ॥ २ ॥
अग्ने त्वं पारया नव्यो अस्मान्स्वस्तिभिरतिं दुर्गाणि विश्वां । पूश्वं पृथ्वी बंहुला न उर्वी भवां तोकाय तनयाय शंयोः ॥ ३ ॥
विश्वानि नो दुर्गां जातवेदः सिन्धुन्न नृवा दुरिताऽतिपर्षि । अग्ने अत्रिवन्मनसा गृणानोऽस्माकं बोध्यविता तनूनाम् ॥ ४ ॥
पृतना जितुः सहमानमुग्रमुग्निः हुवेम परमात्सुधस्थात् । स नः पर्षदतिं दुर्गाणि विश्वा क्षामदेवो अतिं दुरितात्यग्निः ॥
५ ॥
प्रत्नोषिं कमीड्यो अध्वरेषु सनाच्च होता नव्यश्च सध्विः । स्वाज्याग्ने तनुवं पिप्रयस्वास्मभ्यं च सौभगमायजस्व ॥ ६ ॥
गोभिर्जुष्टमयुजो निषिक्तन्तर्वेन्द्र विष्णोरनुसंचरेम । नाकस्य पृष्ठमभि संवसानो वैष्णवीं लोक इह मांदयन्ताम् ॥ ७ ॥
कात्यायनाय विद्महे कन्याकुमारि धीमहि । तन्नो दुर्गिः प्रचोदयात् ॥

सन्याससूक्तम्

न कर्मणा न प्रजया धनेन त्यागेनैके अमृतत्वमानुशुः । परेण नाकं निहितं गुहायां विभ्राजदेतद्यतयो विशन्ति ।
वेदान्तविज्ञानसुनिश्चितार्थाः संन्यासयोगाद्यतयः शुद्धसत्त्वाः । ते ब्रह्मलोके तु परान्तकाले परामृतात्परिमुच्यन्ति सर्वे ।
द्वहं विपापं परमैश्वरभूतं यत्पुण्डरीकपुरमध्यसुगुस्थम् । तत्रापि द्वहं गुगनं विशोकस्तस्मिन् यदन्तस्तदुपासितव्यम् । यो
वेदादौ स्वरः प्रोक्तो वेदान्ते च प्रतिष्ठितः । तस्य प्रकृतिं लीनस्य यः परस्स महेश्वरः ॥

शिवस्तोत्रानि

निधनपतये नमः । निधनपतान्तिकाय नमः । ऊर्ध्वाय नमः । ऊर्ध्वलिङ्गाय नमः । हिरण्याय नमः । हिरण्यलिङ्गाय नमः ।
सुवर्णाय नमः । सुवर्णलिङ्गाय नमः । दिव्याय नमः । दिव्यलिङ्गाय नमः ॥
भवाय नमः । भवलिङ्गाय नमः । शर्वाय नमः । शर्वलिङ्गाय नमः । शिवाय नमः । शिवलिङ्गाय नमः । ज्वलाय नमः ।
ज्वललिङ्गाय नमः । आत्माय नमः । आत्मलिङ्गाय नमः । परमाय नमः । परमलिङ्गाय नमः । एतत्सोमस्य सूर्यस्य
सर्वलिङ्गं स्थापयति पाणिमन्त्रं पवित्रम् ॥

सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः । भुवेभवे नातिभवे भवस्व माम् । भुवोद्धवाय नमः ॥_{west}

वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलाय नमो
बलप्रमथनाय नमस्सर्वभूतदमनाय नमो मुनोन्मनाय नमः ॥_{north}

अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः । सर्वेभ्यस्सर्व शर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः ॥_{south}

तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि । तन्नो रुद्रः प्रचोदयात् ॥_{east}

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे अस्तु सदाशिवोम् ॥_{up}

नमो हिरण्यबाहवे हिरण्यवर्णाय हिरण्यरूपाय हिरण्यपतयेऽम्बिकापतये उमापतये पशुपतये नमो नमः ॥

श्रीसूक्तम्

ॐ ॥ हिरण्यवर्णं हरिणीं सुवर्णरजतस्रजाम् । चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥ १ ॥

तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम् । यस्यां हिरण्यं विन्देयं गामश्वं पुरुषानहम् ॥ २ ॥

अश्वपूर्वा रथमध्यां हस्तिनादप्रबोधिनीम् । श्रियं देवीमुपह्वये श्रीमादेवीर्जुषताम् ॥ ३ ॥

कां सोस्मितां हिरण्यप्राकारामार्द्रां ज्वलन्तीं तृप्तां तर्पयन्तीम् । पद्मे स्थितां पद्मवर्णां तामिहोपह्वये श्रियम् ॥ ४ ॥

चन्द्रां प्रभासां युशसां ज्वलन्तीं श्रियं लोकेदेवजुष्टामुदाराम् । तां पुद्भिनीमीं शरणमुहं प्रपद्येऽलक्ष्मीमे नश्यतां त्वां वृणे ॥
५ ॥

आदित्यवर्णे तपसोऽधिजातो वनस्पतिस्तवं वृक्षोऽथ बिल्वः । तस्य फलानि तपसा नुदन्तु मायान्तरायाश्च बाह्या अलक्ष्मीः
॥ ६ ॥

उपैतु मां देवसखः कीर्तिश्च मणिना सह । प्रादुर्भूतोऽस्मि राष्ट्रेऽस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे ॥ ७ ॥

क्षुत्पिपासामंलां ज्येष्ठामलक्ष्मीं नाशयाम्यहम् । अभूतिमसंमृद्धिं च सर्वां निर्णुद मे गृहात् ॥ ८ ॥

गुंधद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम् । ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपह्वये श्रियम् ॥ ९ ॥

मनसः काममाकूतिं वाचः सत्यमंशीमहि । पशूनां रूपमन्नस्य मयि श्रीः श्रयतां यशः ॥ १० ॥

कृदमेन प्रजाभूता मयि सम्भव कृदम । श्रियं वासय मे कुले मातरं पद्ममालिनीम् ॥ ११ ॥

आपः सृजन्तु स्निग्धानि चिक्लीत वंस मे गृहे । नि च देवीं मातरं श्रियं वासय मे कुले ॥ १२ ॥

आर्द्रा पुष्करिणीं पुष्टिं पिङ्गलां पद्ममालिनीम् । चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥ १३ ॥

आर्द्रा यः करिणीं युष्टिं सुवर्णां हैममालिनीम् । सूर्यां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥ १४ ॥

तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीम् । यस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्योऽश्वान्विन्देयं पुरुषानुहम् ॥ १५ ॥

ॐ महादेव्यै च विद्महे विष्णुपुत्र्यै च धीमहि । तन्नो लक्ष्मीः प्रचोदयात् ॥

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

शास्तामन्त्रम्

धाता विधाता परमोत्सुदृक्प्रजापतिः परमेष्ठी विराजा । स्तोमाश्छंदांसि निविदो म आहुरेतस्मै राष्ट्रमभिसन्नमाम ॥

अभ्यावर्तध्वमुप मेतं साकमयः शास्ताऽधिपतिर्वो अस्तु । अस्य विज्ञानमनु सः रंभध्वमिमं पश्चादनु जीवाथ सर्वे ॥

मन्त्रपुष्पम्

योऽपां पुष्पं वेदं । पुष्पवान्प्रजावान्यशुमान्भवति । चन्द्रमा वा अपां पुष्पम् । पुष्पवान्प्रजावान्यशुमान्भवति । य एवं वेदं ।

योऽपामायतनं वेदं । आयतनवान्भवति । अग्निर्वा अपामायतनम् । आयतनवान्भवति । योऽग्नेरायतनं वेदं ॥

आयतनवान्भवति । आपो वा अग्नेरायतनम् । आयतनवान्भवति । य एवं वेदं । योऽपामायतनं वेदं । आयतनवान्भवति ।

वायुर्वा अपामायतनम् । आयतनवान्भवति । यो वायोरायतनं वेदं । आयतनवान्भवति ॥

आपो वै वायोरायतनम् । आयतनवान्भवति । य एवं वेदं । योऽपामायतनं वेदं । आयतनवान्भवति । असौ वै

तपन्नपामायतनम् । आयतनवान्भवति । योऽमुष्य तपंत आयतनं वेदं । आयतनवान्भवति । आपो वा अमुष्य तपंत

आयतनम् ॥

आयतनवान्भवति । य एवं वेदं । योऽपामायतनं वेदं । आयतनवान्भवति । चन्द्रमा वा अपामायतनम् । आयतनवान्भवति

। यश्चन्द्रमंस आयतनं वेदं । आयतनवान्भवति । आपो वै चन्द्रमंस आयतनम् । आयतनवान्भवति ॥

य एवं वेदं । योऽपामायतनं वेदं । आयतनवान्भवति । नक्षत्राणि वा अपामायतनम् । आयतनवान्भवति । यो

नक्षत्राणामायतनं वेदं । आयतनवान्भवति । आपो वै नक्षत्राणामायतनम् । आयतनवान्भवति । य एवं वेदं ॥

यौऽपामायतनं वेदं । आयतनवान्भवति । पर्जन्यो वा अपामायतनम् । आयतनवान्भवति । यः पर्जन्यस्याऽऽयतनं वेदं ।
आयतनवान्भवति । आपो वै पर्जन्यस्याऽऽयतनम् । आयतनवान्भवति । य एवं वेदं । यौऽपामायतनं वेदं ॥

आयतनवान्भवति । संवत्सरो वा अपामायतनम् । आयतनवान्भवति । यस्संवत्सरस्यायतनं वेदं । आयतनवान्भवति ।
आपो वै संवत्सरस्याऽऽयतनम् । आयतनवान्भवति । य एवं वेदं । यौऽप्सु नावं प्रतिष्ठितां वेदं । प्रत्येव तिष्ठति ॥

सुब्रह्मण्यमन्त्रम्

निघृष्वैरसमायुतैः । कालैर्हरित्वमापन्नैः । इन्द्रायां हि सहस्रयुक् । अग्निर्विभ्राष्टिवसनः । वायुः श्वेतसिकद्रुकः । संवत्सरो
विषूवर्णैः । नित्यास्तेऽनुचरास्तव । सुब्रह्मण्योऽसुब्रह्मण्योऽसुब्रह्मण्योम् ॥

कर्पूरारतीमन्त्रम्

राजाधिराजाय प्रसह्यसाहिने । नमो वयं वैश्रवणाय कुर्महे । स मे कामान्कामकामाय मह्यम् । कामेश्वरो वैश्रवणो दंदातु ।
कुबेराय वैश्रवणाय । महाराजाय नमः ॥

श्रीगणपत्यथर्वशीर्षोपनिषत्

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः । स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳ संस्तुनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

अथ गणपत्यथर्वशीर्षं व्याख्यास्यामः ॥

ॐ नमस्ते गणपतये । त्वमेव प्रत्यक्षं तत्त्वमसि । त्वमेव केवलं कर्ताऽसि । त्वमेव केवलं धर्ताऽसि । त्वमेव केवलं
हर्ताऽसि । त्वमेव सर्वं खल्विदं ब्रह्मासि । त्वं साक्षादात्माऽसि नित्यम् ॥ १ ॥

ऋतं वृचि । संत्यं वृचि ॥ २ ॥

अव त्वं माम् । अव वक्तारम् । अव श्रोतारम् । अव दातारम् । अव धातारम् । अवानूचानमव शिष्यम् । अव पुश्चात्तात् ।
अव पुरस्तात् । अवोत्तरात्तात् । अव दक्षिणात्तात् । अव चोर्ध्वात्तात् । अवाधरात्तात् । सर्वतो मां पाहि पाहिं समन्तात् ॥
३ ॥

त्वं वाङ्मयस्त्वं चिन्मयः । त्वमानन्दमयस्त्वं ब्रह्ममयः । त्वं सच्चिदानन्दाऽद्वितीयोऽसि । त्वं प्रत्यक्षं ब्रह्मासि । त्वं ज्ञानमयो
विज्ञानमयोऽसि ॥ ४ ॥

सर्वं जगदिदं त्वत्तो जायते । सर्वं जगदिदं त्वत्तस्तिष्ठति । सर्वं जगदिदं त्वयि लयमेष्यति । सर्वं जगदिदं त्वयि प्रत्येति । त्वं भूमिरापोऽनलोऽनिलो नृभः । त्वं चत्वारि वाक्पदानि ॥ ५॥

त्वं गुणत्रयातीतः । त्वं देहत्रयातीतः । त्वं कालत्रयातीतः । त्वं मूलाधारस्थितोऽसि नित्यम् । त्वं शक्तित्रयात्मकः । त्वां योगिनो ध्यायन्ति नित्यम् । त्वं ब्रह्मा त्वं विष्णुस्त्वं रुद्रस्त्वमिन्द्रस्त्वमग्निस्त्वं वायुस्त्वं सूर्यस्त्वं चन्द्रमास्त्वं ब्रह्म भूर्भुवः सुवरोम् ॥ ६॥

गुणादिं पूर्वमुच्चार्य वर्णादिं तदनन्तरम् । अनुस्वारः परतरः । अर्धेन्दुलसितम् । तारेण ऋद्धम् । एतत्तव मनुस्वरूपम् । गकारः पूर्वरूपम् । अकारो मध्यरूपम् । अनुस्वारश्चान्त्यरूपम् । बिन्दुरुत्तररूपम् । नादः सन्धानम् । संहिता सन्धिः । सैषा गणेशविद्या । गणक ऋषिः । निचृद्गायत्रीच्छन्दः । गणपतिर्देवता । ॐ गं गुणपतये नमः ॥ ७॥

एकदन्ताय विद्महे वक्रतुण्डाय धीमहि । तन्नो दन्तिः प्रचोदयात् ॥ ८॥

एकदन्तं चतुर्हस्तं पाशमङ्कुशधारिणम् । रदं च वरदं हस्तैर्बिभ्राणं मूषकध्वजम् । रक्तं लम्बोदरं शूर्पकर्णकं रक्तवासंसम् । रक्तगन्धानुलिप्ताङ्गं रक्तपुष्पैः सुपूजितम् । भक्तानुकम्पिनं देवं जगत्कारणमच्युतम् । आविर्भूतं च सृष्ट्यादौ प्रकृतेः पुरुषात्परम् । एवं ध्यायति यो नित्यं स योगी योगिनां वरः ॥ ९॥

नमो व्रातपतये नमो गणपतये नमः प्रमथपतये नमस्तेऽस्तु लम्बोदरायैकदन्ताय विघ्ननाशिने शिवसुताय श्रीवरदमूर्तये नमो नमः ॥ १०॥

एतदथर्वशीर्षं योऽधीते । स ब्रह्मभूयाय कल्पते । स सर्वविघ्नैर्न बाध्यते । स सर्वत्र सुखमेधते । स पञ्चमहापापात् प्रमुच्यते । सायमधीयानो दिवसकृतं पापं नाशयति । प्रातरधीयानो रात्रिकृतं पापं नाशयति । सायं प्रातः प्रयुञ्जानो अपापो भवति । सर्वत्राधीयानोऽपविघ्नो भवति । धर्मार्थकाममोक्षं च विन्दति । इदमथर्वशीर्षमशिष्याय न देयम् । यो यदि मौहाद् दास्यति स पापीयान् भवति । सहस्रावर्तनाद्यं यं काममधीते तं तमनेन साधयेत् ॥ ११॥

अनेन गणपतिमभिषिञ्चति स वाग्मी भवति । चतुर्थ्यामनश्नन् जपति स विद्यावान् भवति । इत्यथर्वणवाक्यम् । ब्रह्माद्यावरणं विद्यात् न बिभेति कदाचनेति ॥ १२॥

यो दूर्वाङ्कुरैर्यजति स वैश्रवणोपमो भवति । यो लाजैर्यजति स यशोवान् भवति । स मेधावान् भवति । यो मोदकसहस्रेण यजति स वाञ्छितफलमवाप्नोति । यः साज्य समिद्धिर्यजति स सर्वं लभते स सर्वं लभते ॥ १३॥

अष्टौ ब्राह्मणान् सम्यग् ग्राहयित्वा सूर्यवर्चस्वी भवति । सूर्यग्रहे महानुद्यां प्रतिमासन्निधौ वा जप्त्वा सिद्धमन्त्रो भवति । महाविघ्नात् प्रमुच्यते । महादोषात् प्रमुच्यते । महापापात् प्रमुच्यते । महाप्रत्यवायात् प्रमुच्यते । स सर्वविद्भवति स सर्वविद्भवति । य एवं वेद । इत्युपनिषत् ॥ १४॥

ॐ सह नांवतु । सह नौ भुनक्तु । सह वीर्यं करवावहै । तेजस्विनावधीतमस्तु मा विद्विषावहै ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः । स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳ संस्तूयामहे । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

बिरुदावलिः

श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यवर्य- पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीण-यमनियमासन- प्राणायामप्रत्याहारधारणाध्यान-
समाध्यष्टांगयोगानुष्ठाननिष्ठ-तपश्चक्रवर्ति- अनाद्यविच्छिन्नश्रीशंकराचार्यगुरुपरंपराप्राप्त- षड्दर्शनस्थापनाचार्य-
व्याख्यानसिंहासनाधीश्वर- सकलनिगमागमसारहृदय-सांख्यत्रयप्रतिपादक- वैदिकमार्गप्रवर्तक-सर्वतंत्रस्वतंत्र-
आदिराजधानी- विद्यानगरमहाराजधानी-कर्णाटकसिंहासनप्रतिष्ठापनाचार्य- श्रीमद्राजाधिराजगुरु-भूमंडलाचार्य-
ऋष्यशृंगपुरवराधीश्वर-तुंगभद्रातीरवासि- श्रीमद्विद्याशंकरपादपद्माराधक-श्रीमज्जगद्गुरु-
श्रीमदभिनवविद्यातीर्थमहास्वामिगुरुकरकमलसंजात- श्रीमज्जगद्गुरु-श्रीभारतीतीर्थमहास्वामिनां तत्करकमलसंजात-
श्रीमज्जगद्गुरु-श्रीविधुशेखरभारती-महास्वामिनां च चरणारविंदयोः साष्टांगप्रणामान् समर्पयामः । ।

नवग्रहसूक्तम्

आसत्येन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यं च । हिरण्ययेन सविता रथेनाऽऽदेवो यांति भुवना विपश्यन् । अग्निं दूतं
वृणीमहे होतांरं विश्ववेदसम् । अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम् ॥ येषामीशे पशुपतिः पशूनां चतुष्पदामुत च द्विपदाम् । निष्क्रीतोऽयं
यज्ञियं भागमेतु रायस्पोषा यजमानस्य सन्तु ॥ ॐ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते आदित्याय नमः ॥ १ ॥

अग्निर्मूर्द्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम् । अपाꣳ रेताꣳसि जिन्वति । स्योना पृथिवि भवाऽनृक्षरा निवेशानि ।
यच्छानुशर्म सुप्रथाः । क्षेत्रस्य पतिना वयꣳहिते नैव जयामसि । गामश्वं पोषयिन्त्वा स नो मृडातीदृशैः ॥ ॐ अधिदेवता
प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते अङ्गारकाय नमः ॥ ३ ॥

प्रवंशशुक्राय भानवे भरध्वꣳ हव्यं मतिं चाग्नये सुपूतम् ॥ यो दैव्यानि मानुषा जनूꣳष्यन्तर्विश्वानि विद्म न जिगाति ॥
इन्द्राणीमासु नारिषु सुपत्नीमहमंश्रवम् । न ह्यस्या अपरञ्चन जरसा मरते पतिः ॥ इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवामहे जनैभ्यः ।
अस्माकमस्तु केवलः ॥ ॐ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते शुक्राय नमः ॥ ६ ॥

आप्यायस्व समेतु ते विश्वतस्सोम वृष्णियम् । भवा वाजस्य सङ्गथे ॥ अप्सुमे सोमो अब्रवीदन्तर्विश्वानि भेषजा । अग्निज्वं

विश्वशम्भुमापंश्च विश्वभेषजीः । गौरी मिमाय सलिलानि तक्षत्येकपदी द्विपदी सा चतुष्पदी । अष्टापदी नवपदी बभूवुषीं
सहस्राक्षरा परमे व्योमन् । ॐ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते सोमाय नमः ॥ २ ॥

उद्ध्वस्वाग्ने प्रतिजागृह्येनमिष्टापूर्ते सःसृजेथामयज्वं । पुनः कृण्वस्त्वां पितरं युवानमन्वाताःसीत्वयि तन्तुमेतम् ॥ इदं
विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम् । समूढमस्यपाः सुरे ॥ विष्णोः रुराटमसि विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोः श्रज्जैस्थो
विष्णोः सूरसि विष्णोः ध्रुवमसि वैष्णवमसि विष्णवे त्वा । ॐ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते बुधाय नमः ॥
४ ॥

ॐ बृहस्पते अतियदर्यो अर्हाद्भ्युमद्विभाति क्रतुमज्जनेषु । यद्विदयच्छवंसर्तप्रजातु तदस्मासु द्रविणन्धेहि चित्रम् ॥
इन्द्रमरुत्व इह पाहि सोमं यथा शार्याते अपिबस्सुतस्यं । तव प्रणीती तव शूरशर्मन्नाविवासन्ति क्वयंसुयज्ञाः ॥ ब्रह्मजज्ञानं
प्रथमं पुरस्ताद्विसीमृतस्सुरुचो वेन आवः । सबुधिया उपमा अस्य विष्ठास्सुतश्च योनिमसंतश्च विवः । ॐ अधिदेवता
प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते बृहस्पतये नमः ॥ ५ ॥

ॐ शन्नो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतये । शंयोरभिस्रवन्तु नः ॥ प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वां जातानि परिता बभूव ।
यत्कांमास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयस्याम पतयो रयीणाम् । इमं यमप्रस्तरमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिस्संविदानः ।
आत्वा मन्त्राः कविशस्ता वंहन्त्वेना राजन् हविषा मादयस्व ॥ ॐ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते शनैश्चराय
नमः ॥ ७ ॥

ॐ कया नश्चित्र आभुवदूती सदावृधुस्सखा । कया शचिष्ठया वृता । आऽयङ्गौः पृश्निरक्रमीदसनन्मातरं पुनः । पितरञ्च
प्रयन्त्सुवः । यत्ते देवी निर्ऋतिराब्रबन्ध दामं ग्रीवास्वविचर्त्यम् । इदन्ते तद्विष्याम्यायुषो न मध्यादथाजीवः पितुमद्भि
प्रमुक्तः ॥ ॐ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते राहवे नमः ॥ ८ ॥

ॐ केतुङ्कृण्वन्नकेतवे पेशो मर्या अपेशसै । समुषद्विरजायथाः ॥ ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनामृषिर्विप्राणां महिषो
मृगाणाम् । श्येनो गृध्राणां स्वर्धितिर्वनानां सोमः पवित्रमत्येति रेभन् । सचित्र चित्रं चितयन्तमस्मे चित्रक्षत्र चित्रतमं
वयोधाम् । चन्द्ररयिं पुरुवीरम् बृहन्तं चन्द्रं चन्द्राभिर्गृणते युवस्व ॥ ॐ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहितेभ्यो भगवद्भ्यः
केतुभ्यो नमः ॥ ९ ॥

॥ ॐ आदित्यादि नवग्रह देवताभ्यो नमो नमः ॥

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

स्वस्तिवाचनम् - गुरुवन्दनम्

श्री गुरुभ्यो नमः । श्री महात्रिपुरसुन्दरीसमेत श्री चन्द्रमौलीश्वराय नमः । श्रीकाञ्चीकामकोटि पीठाधिपति जगद्गुरु श्री

शङ्कराचार्य श्रीचरणयोः प्रणामाः । स्वस्ति श्रीमद्-अखिल-भूमण्डलालङ्कार- त्रयस्त्रिंशत्कोटि-देवतासेवित-
श्रीकामाक्षीदेवीसनाथ- श्रीमद्-एकाम्रनाथ- श्रीमहादेवीसनाथ- श्रीहस्तिगिरिनाथ- साक्षात्कार- परमाधिष्ठान-
सत्यव्रतनामाङ्कित- काञ्चीदिव्यक्षेत्रे शारदामठ-सुस्थितानां अतुलित सुधारस-माधुर्य- कमलासन कामिनी- धम्मिल्ल
संफुल्ल- मल्लिका मालिका निष्यन्द मकरन्दझरी- सौवस्तिक- वाङ्निगुंभ विजृम्भणानन्द- तुन्दिलित मनीषि-मण्डलानां
अनवरताद्वैत- विद्या-विनोद-रसिकानां निरन्तरालङ्कृतीकृत शान्ति-दान्ति-भूम्नां सकल भुवनचक्र प्रतिष्ठापक
श्रीचक्रप्रतिष्ठा विख्यात यशोऽलङ्कृतानां निखिल पाषण्ड षण्ड कण्टकोद्धाटनेन विशदीकृत वेद वेदान्तमार्ग षण्मत
प्रतिष्ठापकाचार्याणां श्रीमत्-परमहंस-परिव्राजकाचार्यवर्य श्रीजगद्गुरु श्रीमत्-शङ्कर भगवत्-पादाचार्याणां अधिष्ठाने
सिंहासनाभिषिक्त श्रीमत्-चन्द्रशेखरेन्द्रसरस्वती संयमीन्द्राणां अन्तेवासिवर्य श्रीमत्-जयेन्द्रसरस्वती श्रीपादानां
तदन्तेवासिवर्य श्रीमत्-शङ्करविजयेन्द्रसरस्वती श्रीपादानां च चरणनलिनयोः सप्रश्रयं साञ्जलिबद्धं च नमस्कुर्मः ।

आयुष्य सूक्तम्

यो ब्रह्मा ब्रह्मण उज्जहार प्राणैः शिरः कृत्तिवासाः पिनाकी ।
ईशानो देवः स न आयुर्दधातु तस्मै जुहोमि हविषां घृतेन ॥ १ ॥

विभ्राजमानः सरिरस्य मध्या-द्रोचमानो घर्मरुचिर्य आगात् ।
स मृत्युपाशानपनुद्य घोरानिहायुषेणो घृतमन्तु देवः ॥ २ ॥

ब्रह्मज्योति-ब्रह्म-पत्नीषु गर्भं यमादधात् पुरुरूपं जयन्तम् ।
सुवर्णरम्भग्रह-मर्कमर्च्यं तमायुषे वर्धयामो घृतेन ॥ ३ ॥

श्रियं लक्ष्मी-मौबला-मम्बिकां गां षष्ठीं च यामिन्द्रसेनैत्युदाहुः ।
तां विद्यां ब्रह्मयोनिग्ं सरूपां मिहायुषे तर्पयामो घृतेन ॥ ४ ॥

दाक्षायण्यः सर्वयोन्यः स योन्युः सहस्रशो विश्वरूपां विरूपाः ।
ससूनवः सपतर्यः सयूथ्या आयुषेणो घृतमिदं जुषन्ताम् ॥ ५ ॥

दिव्या गणा बहुरूपाः पुराणा आयुश्छिदो नः प्रमथन्तु वीरान् ।
तेभ्यो जुहोमि बहुधां घृतेन मा नः प्रजाग्ं रीरिषो मौत वीरान् ॥ ६ ॥

एकः पुरस्तात् य इदं बभूव यतो बभूव भुवनस्य गोपाः ।
यमप्येति भुवनं सांम्पराये स नो हविर्घृत-मिहायुषैस्तु देवः ॥ ७ ॥

वसून् रुद्रां-नादित्यान् मरुतोऽथ साध्यान् ऋभून् युक्षान् गन्धर्वांश्च पितृंश्च विश्वान् ।

भृगून् सर्पाग्श्चाङ्गिरसोऽथ सर्वान् घृतगुं हुत्वा स्वायुष्या महयाम शश्वत् ॥ ८ ॥

विष्णो त्वं नो अन्तमशर्मयच्छ सहन्त्य ।

प्रतेधारां मधुश्रुत उथ्सं दुहते अक्षितम् ॥

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

Legend

¶

पञ्चादि

—

Join emphasis